Deepak Chopra – Kvantna svijest

Posted by Atma on Tra 30, 2014 in Znanost | 3 komentara

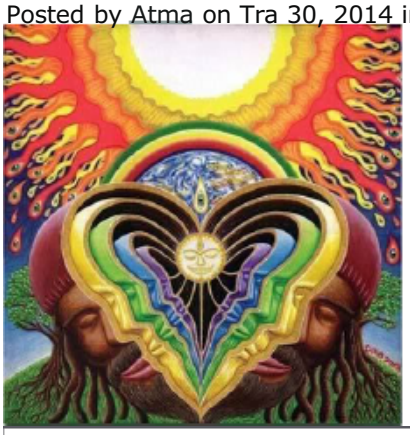

"Ono što bih Vam htio približiti je kvantno-mehanički model; ne samo model čovjekovog tijela, već Univerzuma, koji je naše kozmičko tijelo. Naše znanstveno razumijevanje danas prolazi kroz promjenu paradigme. Opažanje onoga, što je prava priroda materijalnog svijeta, doživljava promjenu. Do sada je interpretacija materijalnog svijeta, uključujući naše tijelo, počivala doslovno na praznovjerju, praznovjerju materijalizma, prema kome je osjetilno opažanje mjerodavno za ono, što doživljavamo kao stvarnost."

Naravno, već i zdravi ljudski razum mi govori da to ne može biti: preko svojih osjetila doživljavam da je Zemlja ravna, u što, naravno, više ne vjerujem. Doživljavam da stojim na nepokretnom tlu, pri čemu znamo da se ono vrtoglavo brzo okreće i juri kroz prostor brzinom od više tisuća milja na sat. Moje osjetilno opažanje mi kaže da Sunce izlazi na istoku i kreće se preko neba itd. za što, kao što je poznato, postoji bolje znanstveno objašnjenje.

Zatočeni u prividnoj realnosti

Prije otprilike 20 godina znanstvenici na Harvard Medical School su sproveli jedan eksperiment; jedna grupa mladih mačića je odrasla u prostoriji, koja je imala samo horizontalne linije, tj. sve draži su bile horizontalne. Druga grupa je bila u prostoriji sa čisto vertikalnim vizualnim dražima. Kao odrasle pametne mačke, jedna grupa je mogla vidjeti horizontalni, druga samo vertikalni svijet i to nije imalo nikakve veze s njihovim „sustavom vjerovanja". Kada je ispitan njihov mozak, utvrđeno je da im nedostaju neurološke veze za opažanje vertikalnog odnosno horizontalnog svijeta. Drugim riječima, prvobitni osjetilni utisci tih mačića su na taj način programirali živčani sustav, koji je čak i na atomskom nivou imao samo jednu funkciju: da prvobitna iskustva, stečena na osnovu osjetilnih utisaka, uvijek iznova potvrđuje i ojačava.

Psiholozi su ovaj fenomen nazvali **PCC** = Premature Cognitive Commitment, što bi značilo: utvrđivanje, bazirano na osjetilnim iskustvima u ranom djetinjstvu. U ranom djetinjstvu ili ranom stadiju, jer se to odvija u jednom razvojno uslovljenom biopsihološkom stadiju; kognitivno, jer programira osjetila i utvrđivanje, jer nas fiksira u određenoj realnosti. Bivamo zatočeni u toj realnosti, bivamo uslovljeni da u toj realnosti živimo.

Postoje mnoge varijacije tih eksperimenata, tj. ovaj PCC postoji kod svih vrsta. Možemo napraviti sličan eksperiment s muhama, koje zatvorimo u lonac, sa koga poslije izvjesnog vremena uklonimo poklopac. Većina muha – s izuzetkom nekoliko pionira – neće moći napustiti lonac, čak i ako je otvoren; jer su uslijed izvornog osjetilnog iskustva stekli PCC, prema kome je njihov univerzum gore ograničen.

Slonovi u Indiji se dresiraju tako, što se mlade životinje teškim željeznim lancima vezuju za veliko drveće. Postepeno se smanjuje snaga željeznih lanaca; i naposlijetku slonovi, sada odrasle, velike životinje, dopuštaju da tankim konopcem budu vezani za neku granu, ne deblju od božićnog drveta. Slon nije u stanju pobjeći, jer ima programiranje u svom suptilnom tijelu, koje ga navodi da vjeruje da je u zatvoru, čiji su lanci neraskidivi.

Ako odete do akvarija i porazgovarate s ljudima koji eksperimentiraju s ribama, saznat ćete da se ribe ponekad odvajaju jedne od drugih tako što se u veliki tank postavljaju rastavni zidovi od stakla. Posle određenog vremena zid se može ukloniti; ribe plivaju do ondje, dokle su to omogućavali zidovi, ali ne dalje, jer slede PCC u svom suptilnom tijelu: do ovdje i ne dalje.

Mogao bih nastaviiti i dati Vam još mnogo primjera, koji pokazuju da je naše osjetilno opažanje u stvari strukturirano i to tako, da čak formira anatomiju i fiziologiju našeg živčanog sustava. Prema tome naš živčani sustav služi samo jednoj svrsi: ponavljanju i utvrđivanju onoga, što je postalo sustav vjerovanja.

Vjerujem u ono što vidim ili vidim ono u što vjerujem

Vjerujem samo u ono što vidim nije nikakva fiziološka činjenica. Upravo suprotno je slučaj – mi vidimo (doživljavamo) samo ono u što na osnovu naše uslovljenosti vjerujemo. To nameće slijedeće pitanje: Što je svijet zaista, kako izgleda stvarnost, kakva je njena prava priroda? Odgovor glasi: to u potpunosti ovisi od toga, tko je promatra i doživljava i kojim osjetilnim aparatom je promatramo. Stanice očiju pčele ne mogu opaziti svjetlo na valnoj dužini, koja je normalna za vas i mene, ali zato mogu ultraljubičasto svjetlo. Kada pčela iz daleka „vidi" neki cvet, ona opaža samo med, a ne cvijet. Zmija bi od istog cvijeta opazila samo infracrveno zračenje, slijepi miš samo ultrazvučni eho. Očne jabučice kameleona su pokretne, okačene na dvije osovine. Ne možemo ni približno naslutiti kako bi ova prostorija izgledala nekom kameleonu! Pa, onda, što je svijet zaista, kako on izgleda, kakva je njegova prava priroda?

Neuropsiholog i nosilac Nobelove nagrade, Sir John Eckles, je izjavio slijedeće: U stvarnosti ne postoje nikakve boje, nikakvi materijali, nikakvi mirisi, ni ljepota ni ružnoća. Tamo vani postoji samo čista juha energije. To je jedna u osnovi bezobličnа, neodredljiva, tekuća kvantna juha, iz koje aktom opažanja u svojoj svijesti konstruira materijalni svet. Taj materijalni svijet vani je polje beskrajnih mogućnosti, od koga u procesu opažanja stvaramo, tako reći kristaliziramo, našu poznatu materijalnu realnost.

Mi smo kao legendarni kralj Mida, koji nije mogao doživjeti istinsku prirodu stvari, jer se sve, što bi dotakao, pretvaralo u zlato. Tako nikada nije saznao, kakav osjećaj pruža ruža, milovanje ili poljubac.

U stvarnosti, dakle, postoji samo ta bezobličnа, tekuća kvantna juha, koju aktom opažanja zgušnjava u nama poznatu realnost.

U našem uobičajenom stanju svijesti nikada ne možemo doživjeti pravu prirodu stvarnosti, jer pokušavamo razumjeti Sve na osnovu pojedinačnih, izlomljenih osjetilnih opažanja. Budući da osim tih izlomljenih osjetilnih opažanja nemamo ništa, nikada nećemo razumjeti Sve. Manje ili više smo suglasni oko naših subjektivnih iskustava i to nazivamo objektivna znanost. U njoj doduše nema ničeg objektivnog, ali mi je tako promatramo! Pretpostavljamo da se ljudsko tijelo sastoji od molekula, materijalnih čestica, koje iz nekog nepoznatog razloga zuje onaokolo i da kao posljedica

nastaje fenomen koji nazivamo svijest. To znači da naše misli, osjećanja, želje, emocije, strasti, ljubav, mržnja, Bog, nebo, pakao, grijeh, prokletstvo, spasenje, prosvjetljenje počivaju na molekulama u pokretu. Sve je ples molekula!

Posjet liječniku – izliječenje ili uzrok bolesti

Upravo na osnovu tog materijalističkog praznoverja i te materijalističke perspektive, koja model ljudskog tijela predstavlja kao stvrdnutu skulpturu, nastao je potpuno materijalistički terapeutski pristup. Rezultat su farmaceutski lijekovi i kirurški postupci, koje možemo nazvati čarobnim pilulama. Tako se čuju izrazi kao *„oh, kako je ovo dobro"* kada se čovjek preko svake mjere prejede i onda uzme nekoliko *"alka seltzera"* (sredstvo za umirenje bolova, prim.prev.). Noću, kada ne može zaspati, uzima tablete za spavanje ili kada ga obuzmu osjećaji straha, uzima tabletu za smirenje, koja mu donosi mir. Ako ima neku infekciju, tada uzima antibiotik i tako se oslobađa infekcije; a kada ima rak, tada je tu kemoterapija, kirurgija i zračenje. Kod bolova u grudima čovjek guta nitroglicerin ili još bolje, daje da mu se operativno ugradi Bypass.

To su sve čarobne pilule našeg današnjeg medicinskog sustava, koji počiva na praznovjerju materijalizma. Ali one ne funkcioniraju, to je samo liječenje simptoma. One ili prikrivaju simptome bolesti ili nekako utječu na mehanizam bolesti, dok se proces u svojoj osnovi nastavlja. Mehanizam bolesti nije isto što i uzrok bolesti. On ima veze s elementarnim životnim procesima, kao što su jelo, disanje, varenje, metabolizam itd, ali prije svega s procesima u svijesti, koja se ispoljava putem tih životnih procesa. Mi možemo zaustaviti razmnožavanje bakterija, ali u konačnici, stvaramo bakterije otporne na antobiotike i riskiramo da ih dobijemo tijekom boravka u bolnici. Prije nekoliko godina jedna studija California Medical Association je pokazala, da u Sjedinjenim Državama godišnje 100.000 ljudi umre od organizama otpornih na antibiotike, kojima su se inficirali u bolnici. U to vrijeme je to bilo više nego deset puta više od umrlih od virusa HIV-a ili AIDS-a.

Što je danas najčešći uzrok ovisnosti o drogama? To nije supstanca, koju proizvode narko-bosevi u Kolumbiji, već ono, što liječnici potpuno legalno propisuju. Prema jednoj procjeni, 36% pacijenata u našim bolnicama pati od takozvane akrogenske bolesti, tj. bolesti, koja predstavlja direktnu posljedicu biotehničkih medicinskih intervencija. Posjet liječniku kao uzrok bolesti?

U SAD i Velikoj Britaniji 80% svih ljudi uzima svakodnevno neki medikament, koji je propisao liječnik. I uprkos činjenici da se u posljednje tri decenije više ljudi bavi istraživanjem raka, nego što ima oboljelih od raka, broj oboljelih od raka se povećava. Nešto, dakle, mora biti pogrešno u tom modelu. Ne da je biotehnički medicinski zahvat uopće nekoristan, on je vrlo koristan u akutnim

slučajevima. Ali u pogledu učestalosti pojave bolesti ili stupnja smrtnosti kod bolesti s obzirom na dato stanovništvo, mi medicinom, koja se danas prakticira, ništa ne postižemo, samo mijenjamo način, na koji se bolest ispoljava. Tako više nemamo epidemije dječje paralize, velikih i malih boginja ili difterije, ali su zbog toga na njihovo mjesto došle degenerativne i mentalne smetnje, alzheimer, bolesti srca, rak i razne druge zloćudne bolesti.

Liječničke intervencije su promijenile pojavnu sliku bolesti, ali nisu učinile ništa u pogledu općeg mortaliteta.

Tijelo je rijeka

Ako samo pogledate ljudsko tijelo, kakvo je u stvarnosti, tada možete primjetiti, kako je to izrazio grčki filozof Heraklit, da to tijelo nije skulptura, fiksirana u vremenu i prostoru; ono se prije može usporediti s rijekom, jednom rijekom, koja se sastoji od energije i informacija. Rijeka u sebi ima nešto tajanstveno: kada je promatrate, ona u različitim vremenima uvijek izgleda isto, mada je u stvari svaki put drugačija. Heraklit je rekao: *Ne možeš dva puta zakoračiti u istu rijeku.*

Rijeka je klasični primjer za ono što indijski mudraci nazivaju – Maya, iluzija. Ona vam stvara iluziju o nečemu, što je u stvarnosti potpuno drugačije. Ona nam stvara iluziju ne-mijenjanja, dok se u stvari neprestano mijenja. Kao kod rijeke, tako ne možete dva puta zakoračiti u iste noge, utrobu i kožu, jer se Vaše tijelo obnavlja svake sekunde Vaše egzistencije. Mijenjate ga lakše i spontanije nego što mijenjate svoju odjeću. Za sjedenje na stolici ne koristite isto tijelo, u kojem ste nedavno prošetali. Možete nabrojati i utvrditi mnoštvo procesa kao dokaz da je to doslovno tako, npr. jelo, disanje, varenje, razmjena materije, izlučivanje i svijest. Jednim jedinim udahom unosimo 10 na 22 atoma, to je broj s 22 nule. Ova ogromna količina sirovina iz Univerzuma se raspoređuje do svakog kutka našeg tijela, do stanica mozga, srca itd. Prilikom izdaha izbacujemo 10 na 22 atoma, koji dolaze iz svih dijelova našeg tijela. To znači da doslovno ispuhujemo dijelove svog srca i svog mozga i bubrežnog tkiva i, tako gledajući, neprestano i na intiman način dijelimo svoje organe jedni s drugima – doslovno! To nije rečeno metaforički, mi jedni s drugima u pravom smislu riječi stalno i na intiman način dijelimo organe.

Američki pjesnik Walt Whitman je rekao: *Svaki atom, koji ti pripada, pripada i meni. To je doslovno tako.*

Istraživanja ljudskog tijela uz pomoć radioaktivnih izotopa uz oslanjanje na matematičke proračune su nesumnjivo pokazala da se sada, upravo sada, u vašem fizičkom tijelu mogu naći milijuni atoma, koji su jednom bili u tijelu Krista ili Bude, Leonarda da Vincija, Mikelangela ili Sadama Huseina! Uzmite bilo koga, tko je živio na ovoj planeti; u Vašem fizičkom tijelu se pojavljuje sirovi

materijal, koji je bio u tom fizičkom tijelu. Pogledajmo samo tri zadnja tjedna: 10 na 15 (kvadrilion) atoma je na taj način prošlo kroz naše tijelo, atoma, koji su prije toga prolazili kroz tijelo svake žive vrste na planeti; i za manje od jedne godine Vi zamjenjujete 98% svih atoma svog tijela.

To znači: svakih šest tjedana Vi pravite novu jetru, svaka tri mjeseca novi skelet, iako on izgleda tako tvrd i čvrst, mjesečno novu kožu, svakih pet dana nove stijenke stomaka. Čak ni stanice mozga od ugljika, vodika i kisika nije bilo prije godinu dana, a DNK, temeljena na ugljiku, vodiku i kisiku, koja čuva sjećanja na milijune godina ljudske evolucije, nastaje i nestaje svakih šest nedjelja, kao kratkovječni pupoljak ili cvijet. I ako to točno proračunate, ako izbrojite svaki atom, svaki komadić tkiva i svaku kapljicu, doći ćete do toga da se za manje od dvije i po godine zamijeni vaše cijelo tijelo, svaki dio, do posljednjeg atoma.

Ako mislite *„ja sam svoje tijelo"*, nalazite se u neprilici: Na koje tijelo u stvari mislite? Ovogodišnji model nije isti kao prošlogodišnji niti prošlomjesečni. Tako sada stojim pred vama u svom modelu iz 1991. Svaki dio tijela, koji koristim, kako bih bio ovdje i pričao vam je nov u usporedbi s prošlom godinom, a ipak: nešto od toga se očigledno nije promijenilo. Naime, moje nade, očekivanja, snovi, ideje, koncepti, mišljenja, moja filozofija i ideologija, moja uvjerenja. Ona se zadržavaju duže nego moje fizičko tijelo, moje misli očigledno imaju duži životni vijek nego moje molekule. Ali naravno, i one se mijenjaju, moje misli kao i moja osjećanja, one dolaze i prolaze iz trenutka u trenutak; čini se ipak da nadživljavaju fizički oblik mog tijela.

Možda se može reći da se moje misli i osjećanja stalno fizički reinkarniraju kao moje fizičko tijelo u Sada i Ovdje, upravo sada. Moje stanice kože se obnavljaju svakog mjeseca, ali ne zaboravljaju razliku između hladnog i toplog; svakih pet dana imam nove stanice stomaka, ali one su u stanju proizvest klorovodoničnu kiselinu; moje gustativne kvržice se zamjenjuju svakih pet nedjelja, a da ne zaborave ukus sladoleda od jagoda. I moja DNK, nova svakih šest nedjelja, zadržava sjećanje na čitav evolucijski razvitak čovječanstva. Je li, dakle, moje tijelo samo mjesto koje moja sjećanja nazivaju 'domom'. Možda DNK uopće nije stvar, već jednostavno život, apstraktno polje svijesti, koje ulazi u postojanje kao materija, koje nosi materiju kao masku. Možda tijelo nije neka fizički stroj, koji je naučio razmišljati, možda je upravo suprotno: mi smo impulsi inteligencije, misli, koji su naučili obrazovati fizičko tijelo. Isto bi važilo i za cijeli Univerzum.

Sve je prazan prostor

Postoji li mogućnost da je to tako? Ako biste upitali neku fizičarku, *"Od čega se sastoji materijalni Univerzum ili tijelo?"*, što bi ona rekla? Njen odgovor bi bio: *"Tijelo se sastoji od atoma, a atomi se sastoje od čestica; međutim, one nisu čvrsti objekti, već predstavljaju fluktuacije energije i informacija u velikoj praznini od energije i informacija."*

Ako pogledate tijelo očima nekog fizičara, onda ne vidite ništa osim ogromne praznine, u kojoj je nekoliko raštrkanih točkica i slučajnih električnih pražnjenja. Jer takvo je ljudsko tijelo: 99,99999% njega, kao i preostalog Univerzuma se sastoji od praznog prostora. A 0,000001%, koji nam izgleda kao materija, se također sastoji od praznog prostora! Dakle, SVE je prazan prostor. Pitanje je samo, što je prava priroda tog praznog prostora? Je li to praznina ničega ili bi ona mogla biti jedno obilje nematerijalne inteligencije? Naš unutrašnji prostor, koji uz zapanjujuću kreativnost sve stvara: točno i pogrešno, dobro i zlo, dobrobit i bol, sve ono što uzimamo za goovo i što život čini vrijednim, što je u stvari taj unutrašnji prostor? Možda on nije praznina ničega, već u stvari jedan prasak same kreacije. On je možda dio jednog kontinuuma i to takvog da više ne postoji nikakva razlika između unutrašnjeg i vanjskog prostora.

Rišiji (mudraci) u Indiji su istražili ljudsko tijelo i nazvali ga *Chit-akash*. *Akash* znači prostor, *chit*znači svijest, svjesnost; dakle, puno nematerijalne inteligencije. Rišiji su bili mišljenja,

da je svijest primarna, a materija sekundarna. Svijest stvara, upravlja, konstruira i postaje materija, uključujući i materiju, od koje se sastoji naše tijelo.

U posljednjih 25 godina znanstvenici su napravili zapanjujuća otkrića i dokazali da upravo to mora biti slučaj, jer se pokazalo slijedeće: Kada imamo misli i osjećanja, tada stvaramo kemijske supstance u mozgu. U nedostatku boljeg izraza nazvali su ih **neuropeptidi**. Neuro, jer su pronađeni u mozgu; peptidi, jer je reč o molekulama nalik proteinima. To znači, jedan dio mozga ne komunicira s drugim bilo kojim ljudskim jezikom, već preciznim jezikom neuropeptida, kod kojih je riječ o vrlo preciznim kemijskim supstancama. Možete zamisliti te supstance kao ključeve, koji se uklapaju samo u određene ključaonice. U zidovima stanica drugih neurona se nalaze mali receptori, koji odgovaraju tim ključaonicama. Utvrđeno je, da se takvi receptori ne javljaju samo u mozgu, već svuda u tijelu, na primjer u imuno-stanicama. Imuno-stanice nas štite od infekcija, raka i degenerativnih bolesti. To drugim riječima znači da imuno-stanice stalno registriraju naš unutrašnji dijalog. Mi ne možemo imati nijednu misao, nijedan osjećaj, nijednu emociju, a da imuno-stanice to ne znaju uz pomoć specifičnih receptora.

Ovo saznanje potkrepljuje sada već staru pretpostavku da su imuno-stanice nekog čovjeka, koji je tokom dugo vremena morao nositi izuzetno tešku brigu, također 'pune briga' i tako podložnije raku, degenerativnim bolestima itd. Ove imuno-stanice vode isti unutrašnji dijalog kao i stanice mozga, naime: *'Ostavi me na miru; ne želim da mi smetaju'* i ne poduzimaju ništa protiv infekcija ili raka. U imuno-stanicama nisu samo receptori za neuropeptide; one su također u stanju proizvesti iste kemijske supstance kao i mozak koji misli. Ovo važno saznanje znači da imuno-stanice mogu misliti; njihove misli doduše nisu lingvistički strukturirane i ne mogu se zbog toga izraziti jasnim jezikom, ali se ipak proizvodi isti kemijski kod, koji proizvodi i mozak dok misli. Imuno-stanica je, dakle, jedno malo, svjesno biće.

Ako upitamo nekog dobrog neurobiologa za razliku između imuno-stanice i stanice mozga, on je neće znati navesti, jer imuno-stanica izgleda kao lutajući neuron, a imuno-sustav kao lutajući živčani sustav. A u posljednjih 10- 15 godina je otkriveno, da se to ne odnosi samo na imuno-stanice, već i na druge stanice. Stanice stomaka proizvode iste supstance kao i mozak, koji misli, stanice crijeva, stanice debelog crijeva ... Kada, dakle, kažemo: *'Moj stomak mi kaže to i to'*, to treba uzeti potpuno doslovno, jer stomak proizvodi iste supstance kao i misleći mozak. Stomak ne poznaje sumnju u sebe, zato su ti 'stomačni osjećaji' vjerovatno još čistiji.

Sada, dakle, znamo da imamo tijelo, koje misli. Gdje god pogledamo, nalazimo isti fenomen: stanice srca, stanice bubrega, stanice kože proizvode iste kemijske supstance kao i mozak. Kada

kažete, *'srce mi je teško od brige'*, tada je Vaše srce doslovno natovareno tužnim kemijskim supsancama; kada kažete, *'Pući ću od radosti'*, tada je Vaša koža puna sretnih, antidepresivnih molekula pod nazivom imiprimin. Sadržaj interlucenta i interferona, antikancerogenih sredstava, raste kod radosti i veselja – i to ne samo u koži i krvotoku. Sa druge strane se u slučaju straha, nesigurnosti i ljutnje povećava sadržaj kemijskih supstanci, kao što su kortizon, adrenalin ili noradrenalin, koji razaraju imuno-sustav.

Naše tijelo je, dakle, doslovno zbirka ideja; ono je fizički izraz polja, koje je u interakciji samo sa sobom. Jastvo pravi interpretacije za stanice, tako što generira kemijske supstance, koje se javljaju svuda u tijelu. One se ne šire jedna za drugom, već simultano u čitavom tijelu.

Ako na primjer imam želju, piti vodu, tada stanice mozga, čim dođem na tu ideju, proizvode supstancu AT2, koja tako utječe na moje ponašanje, da počinjem tražiti vodu. Istovremeno drugi dio mozga, hipotalamus, proizvodi AT2 i zaustavlja raspodjelu ADH, koji utječe da tijelo zadrži vodu. Istovremeno moje stanice bubrega proizvode AT2 i zadržavaju vodu. Moje stanice srca, moje stanice kože ga proizvode: drugim riječima, čim dođem na ideju, *'potrebna mije voda'*, ta se ideja širi svuda i istovremeno po cijelom mom tijelu, ona je sveprisutna, svemoćna, sveznajuća.

Tijekom jednog treptaja oka odvija se šest triliona reakcija, koje su sve usklađene jedne s drugima. Ovo polje se ne može lokalizirati, budući je ono, što nazivamo duhom, sveprisutno u svim stanicama istovremeno. Kada npr. osjećate mir, to je zato, što vaše tijelo proizvodi valijum. Taj valijum, precizan imuno-modulator, koji se istovremeno proizvodi u svim stanicama, za razliku od proizvoda, koji prodaje Hoffmann-LaRoche, od Vas ne pravi zombija. Ovo polje je u tijelu doslovno sveprisutno. Sada ćete se upitati, je li ono ograničeno samo na tijelo? Odgovor glasi: ne, ono nije ograničeno na tijelo, ono se širi van njega, ne može nigdje biti izolirano, niti u mozgu, niti u tijelu. Ono se beskonačno širi van tijela; sa one strane vremena i prostora.

Feromon – nešto je divlje u zraku

Nakon dugogodišnjeg istraživanja znanstvenici su dokazali postojanje jedne grupe hormona u čovjeku, tzv. feromone (supstance mirisa, informacija i privlačenja). Možda ste već čuli o ovim supstancama; one su točan kemijski ekvivalent naših emocija, samo što nisu ograničene samo na tijelo, već se šire van njega. Još prije tog otkrića je eksperimentirano s feromonom, prije svega na životinjama i biljkama. Pri tome se npr. došlo do slijedećih opažanja: ako inficiramo jedno drvo u šumi, drvo će pustiti u atmosferu informacijske supstance i za nekoliko sekundi će cijela šuma znati da prijeti infekcija i povećat će pažnju. Na taj način drvo izražava svoje opažanje ili svoje znanje drugima. Promatrajte uređeno ponašanje mrava i pčela, one njime upravljaju putem molekula

glasnika feromona. Termiti u tami grade savršene dvorane, često s arhitektonski savršenim lukovima. I oni komuniciraju uz pomoć feromona. U tu oblast spada i posebno užasan eksperiment, koji su znanstvenici na Stanfordu sproveli na miševima. Dali su im elektro-šokove i odmah ih udaljili iz laboratorija. Tada su uveli nove miševe, koji su odmah zapadali u paniku i proizvodili kortizon i adrenalin. Udahnuli su feromone straha, koje su miševi izlučili tokom elektrošokova.

Sve vrste životinja, uključujući čovjeka, izlučuju mirisne materije. Ovi feromoni su točna slika naših emocija, osjećanja i misli. Kada sam ušao u ovu prostoriju i osjetio napetu atmosferu, vaša poruka meni nije bila metaforička, već potpuno direktna, jer su u prostoru bili feromoni nemira i straha. Kada kažete: *'Otišao sam u taj hram i ojsetio mir, ljubav i suosjećanje'*, tada to treba prihvatiti doslovno. Kada kažete, *'Ne znam točno zašto, ali kada pogledam tog čovjeka, prođu me trnci.'* Tada je to doslovni iskaz. Filozof Emerson ima izreku: *'Ono što si je toliko glasno, da ne čujem što govoriš.'* Sada znamo fiziološki razlog za to.

Ono, što želim reći, jest da se zahvaljujući istraživačkom radu u oblasti glave-duha može pokazati da je duh ne-lokalan. On nije ograničen na mozak, niti na tijelo; on se širi, on je jedno ne-lokalno, uvijek i svuda postojeće informacijsko polje u prostorno-vremenskom kontinuumu. To polje na različitim mjestima ima različite spoznajne sposobnosti; na određenim mjestima svijest može biti sveobuhvatna: potpuna samo-spoznaja. Na drugim mjestima su svijesti postavljene granice, ali uprkos tome je cijeli univerzum polje svijesti i spoznaje. I ono ima svijest: ako izbacimo elektron iz njegove orbite, on će se vjerovatno vratiti. To znači da postoji jedna ograničena sposobnost spoznaje, naime, reakcija na stimulans jedan prema jedan. Što se dalje uspinjete evolucijskom hijerarhijom, to raznovrsnije postaju reakcije na stimulans; na gore ka životinjskom svijetu, dalje do ljudskog živčanog sustava i konačno do samospoznajnog živčanog sustava, preko koga univerzum postaje svjestan sebe. Može se reći da univerzum preko prosvetljenog ljudskog živčanog sustava postaje svjestan sebe. Ali čitav univerzum je to polje duhovne budnosti, koje je na različitim mjestima u različitom stupnju sposobno za spoznaju. Svijest na taj način ne kreira samo naše ljudsko tijelo, već i kozmičko tijelo, koje nazivamo „okruženje". Samo putem artefakta našeg senzornog opažanja doživljavamo sebe odvojene od kozmičkog tijela. Ja, dakle, imam losobno tijelo i kozmičko tijelo, koja su oba od presudne važnosti za moj opstanak.

To je nova, znanstveno zasnovana paradigma. To je i osnova *ayurvede*, koja je danas ponovo vrl aktualna. Ona nam kaže slijedeće: Kakav je atom, takav je i univezrum; kakav mikrokozmos, taka je i makrokozmos; kakvo je ljudsko tijelo, takvo je i kozmičko tijelo, kakav je ljudski duh, takav je kozmički duh.

Kada se znanstvenici ponekad uplaše tog glupog Kozmičkog duha, tada ih umirimo, govoreći im da im nije potreban nikakav Kozmički duh, već da je riječ o ne-lokalnom informacijskom polju s povratnim kibernetskim petljama. Znanstvenici su zadovoljni tim odgovorom.

Slobodno djelovanje ili klupko uvjetovanih refleksa

Pogledajmo sada od kakve je to važnosti za nas, živa bića. Znači li to razliku između zdravlja i bolesti, između preživljavanja i smrti?

Dopustite da Vam izložim nekoliko eksperimenata, za koje vjerujem da će Vas fascinirati: prije nekoliko godina je jedan znanstvenik po imenu Herbert Specter na Nacionalnom institutu za zdravlje izveo eksperiment, tijekom kojeg je u miševe ubrizgao kemijsku supstancu Poly-A-c, koja jača imuno-sustav; istovremeno im je dao da pomirišu kamfor. Nakon nekoliko puta miševi su automatski stimulirali svoj imuno-sustav, čim bi osjetili kamfor. Uzeo je drugu grupu miševa i ubrizgao im kemijsku supstancu Cyclophosphamid, koja razara imuno-sustav, i dao im je da istovremeno pomirišu kamfor. Imali smo, dakle, dve grupe miševa: jedna je mirisala kamfor i stimulirala imuno-sustav, druga je mirisala kamfor i uništavala imuno-sustav. Drugoj grupi je dato karcinogeno sredstvo i ona se za nekoliko tjedana razboljela i umrla od raka. Kada su bile inficirane Pneumokokkenonom, životinje su za nekoliko tjedana umrle od upale pluća. Što je, dakle, kod miševa stvaralo odlučujuću razliku između preživljavanja i smrti?

To je interpretacija sjećanja na miris kamfora. Još jednom: odlučujuća razlika leži u interpretaciji sjećanja na miris komfora.

Je li taj rezultat istraživanja relevantan za ljude? On je vrlo relevantan, jer se nalik tim miševima najčešće ponašamo kao Pavlovljevi psi, koji počinju sliniti na zvuk zvona. Izručeni smo određenim sjećanjima, povezujemo ih s određenim stimulansima i ona uvek izazivaju iste reakcije. Postajemo žrtve svojih sjećanja i tragedija u tome je da duh, koji me danas muči, potječe od jučer.

Procjenjuje se da imamo 60.000 misli dnevno. To nije iznenađujuće; ono, što bi nas možda ipak moglo pomalo uznemiriti, je činjenica, da je 95% današnjih misli identično mislima od jučer.

Mi smo, dakle, doslovno klupko uvjetovanih refleksa, koja stalno reagiraju na neke ljude i okolnosti predvidivim bio-kemijskim reakcijama i obrascima ponašanja.

Kada postanemo svjesni činjenice, da se naše tijelo svakoga dana tako puno menja, svake godine toliko često obnovi, da se zamijene svi atomi u nama, nameće se pitanje zašto onda još uvek bolujemo od artritisa, kako je rak još uvijek tu, zašto su arterije i dalje blokirane? Odgovor na to pitanje je da se kvantne struje i inteligentni obrasci, koji generiraju fizikalne odgovore, ne mijenjaju. Ako se želite izlečititi od raka, tada morate protjerati svoj duh raka. Duh raka nije ništa drugo do pamćenje stanica, kvantna struja na staničnom nivou. Morate se spustiti na taj dublji nivo, promatrati cijeli proces i onda prestrukturirati inteligentne obrasce, koji određuju našu fizičku pojavu. Ako znate kako se to radi, možete se osloboditi bolesti i iznova strukturirati svoje tijelo (u stvari to nesvjesno i radite svo vrijeme). Zamislite kuću od cigala i kako svaku ciglu zamjenjujemo jednom godišnje. Budući smo zarobljeni u predstavi da je kuća u tom obliku jedino, što se može napraviti, pravit ćemo uvijek iznova istu kuću. Tako na primjer preko uvek istih inteligentnih obrazaca stvaramo iste obrasce biokemijskog srčanog oboljenja. U našoj kulturi srčana oboljenja kao uzrok smrti stoje na prvom mjestu i čini se da male stvari, kao što su maženje, dodirivanje, ljubljenje, milovanje i razgovaranje, mogu predstavljati odlučujuću razliku između života i smrti.

Milovanje – kinetičko-taktilna peting-stimulacija

Sveučilište u Miamiu je nedavno objavilo slijedeći eksperiment u Journal of Pediatrics of Florida. Novorođene bebe su podjeljene u dvije grupe. Jedna grupa je držana u krevetićima, koji su na sebi imali otvore, kroz koje je jedan istraživač tri puta mogao milovati bebu tijkom šest minuta. To, naravno, nije nazvano milovanje, već kinetičko-taktilna peting-stimulacija, što je, slobodno prevedeno kao pružanje jedinica milovanja, da bi se izbjegla riječ 'ljubav'. U svakom slučaju, ona dojenčad, koja je tri puta dnevno tijekom šest minuta dobijala jedinice milovanja, su uz istu ishranu dobila 40-50% više na težini nego ostali. Iz toga su istraživači zaključili da je kod kinetičko-taktilne peting-stimulacije riječ o metodi, koja štedi troškove, tako da se po terapiji može uštedjeti do 3000 dolara i djeca se mogu pustiti ranije s terapije. Postoji bezbroj sličnih primjera. Ja ću se zadovoljiti ovim.

Prije tek nekoliko godina, Odjeljak za zdravlje i njegu Države Massachusets je sprovelo jednu studiju, koja se ponovo bavila faktorima rizika za srčana oboljenja. Naravno, možemo se zapitati, zbog čega se smatrala potrebnom još jedna dodatna studija o toj temi. Faktori rizika su odavno poznati: povišene vrijednosti kolesterola, visok krvni tlak, dijabetes itd. Razlog za to je bio da iz statistika proizilazi da većina osoba, koja doživi svoj prvi infarkt između četrdesete i pedesete

godine života, nema nijedan od tih faktora rizika. Kakve je rezultate dala nova studija? Ona je pokazala da je faktor rizika broj 1 nezadovoljstvo poslom; dakle, kada ljudi ne vole svoj posao. Faktor rizika broj 1 je unutrašnje nezadovoljstvo. Izašlo bi se na ulicu i ljudima bi se postavljala pitanja. Prvo: Voliš li svoj posao? (u Indiji bismo rekli, živiš li svoju Dharmu?) i drugo: Jesi li sreatan? I ako čovjek iskreno i otvoreno na oba pitanja može odgovorit s DA, najvjerojatnije nije ugrožen. Jedna od tih statistika, koja najviše iznenađuje, kaže da u zapadnom svijetu jednog određenog dana u tjednu umire više ljudi nego svih ostalih dana. Možete li pretpostaviti koji je to dan? Točno, ponedjeljak. A u koliko sati? Tako je! U ponedjeljak između 8 i 9 sati u našoj civilizaciji umire od srčanog infarkta više ljudi nego u bilo koje drugo vreme. To je začuđujuće, zapanjujuće, neobično, jedinstveno – nešto, što samo ljudska vrsta može učiniti, jer vjerojatno nijedna druga vrsta ne poznaje razliku između ponedjeljka i utorka. A što čini tu razliku? Ideja, interpretacija! Nadam se da je očigledno da se tijelo sastoji od ideja i da je Univerzum polje ideja ili bazen ideja. Gde je to JEDNO, koje ima te ideje? Kada biste ga tražili u mozgu, u tijelu, gde biste ga pronašli?

U mozgu ne postoji nalogodavac

Walter Pennfield je kanadski znanstvenik, neurolog i dobitnik Nobelove nagrade. On je operativno otklanjao tumore na mozgu i slične stvari i kada je otvorio mozak, napravio je jedno malo istraživanje, tako što je određene dijelove mozga izložio električnoj stimulaciji, da bi ustanovio gdje se nalazi kontrolna točka u mozgu. U jednom od svojih najčuvenijih eksperimenata on je u određenoj oblasti stimulirao motorički korteks, kada se ruka pacijenta odjednom počela podizati. Upitao je pacijenta: *'Što se događa?'*, a pacijent je odgovorio: *'Moja se ruka pomiče.' 'Pomičete li vi tu ruku? '*, a pacijent je odgovorio: *'Ne, ona se sama pomiče.'* Tada je rekao: *'OK, pomaknite svoju ruku u drugom smjeru.'* I pacijent je odmah pomakao ruku u drugom smjeru. Štogod da je Walter Pennfield pučinio da bi lokalizirao nalogodavca, to mu nije polazilo za rukom.

Lokalizirati mjesto, gde se izvodi naredba, je lako, to se događa u motoričkom korteksu. Ipak, pronaći u mozgu ono mjesto, koje izdaje naredbe, je nemoguće. Možemo lokalizirati mjesto, gdje

se izvodi naredba, ali pronaći nalogodavca je nemoguće; on se ne može lokalizirati. On je u isto vrijeme svuda i nigdje. On je mislilac iza misli. On je Jastvo, koje je u interakciji samo sa sobom i generira ideje. Ali to Jastvo se ne nalazi niti u tijelu, niti u mozgu. Ono je, naime, svuda u tijelu, svuda u mozgu i nigdje – sve u isto vrijeme. A ta snaga, da se bude istovremeno i svuda i nigdje, to Jastvo ne pripada oblasti misli. To Jastvo leži u praznini između naših misli. I to je to Jastvo, koje kreira prostor, vrijeme, materiju i energiju. Od 1913. nijedan cijenjeni fizičar nije upotrijebio riječ 'vrijeme'. Pojam koji se koristi je prostorno-vremenski kontinuum. I to je način, kako interpretiramo svoja osjetilna opažanja. Mi prerađujemo vrijeme na isti način, kako mijenjamo svako svoje iskustvo.

Navest ću uz to nekoliko primjera…

Moj sat ide brže

Prije otprilike godinu dana sreo sam na letu od Bostona do Londona jednog starog prijatelja. Proveli smo prijatno vrijeme zajedno i ono je proteklo kao u letu. Rečeno nam je da let traje šest sati, ali je za nas vrijeme proletjelo u trenu. Zaboravili smo jesti, otići u toalet i da spavati. Na dolasku nismo imalo 'Jetlag' (efekt zamora od leta). Svi ti fiksni biološki ciklusi, kao što su jelo, spavanje, budno stanje, varenje i razmjena materije su se izmjenili na osnovu našeg individualnog opažanja, da vrijeme prolazi kao u letu i da provodimo lijepo vrijeme zajedno.

Sigurno poznajete ljude, koji stalno govore: *'Nemam vremena, vrijeme mi ističe',* kao da je vrijeme neka roba, koju mogu ponijeti sa sobom u džepu i koja im stalno ističe, jer imaju rupu u džepu. Gledaju u isti sat kao i vi, ali njihovi satovi idu brže. Ima toliko mnogo termina… Ako pregledamo takve ljude, ustanovit ćemo da njihov biološki sat brže radi. Njihov puls je brži, imaju više aritmija u minuti, njihove krvne pločice su nervozne, hormonska slika (Insulin, Adrenalin, Cortison) daje visoke vrednosti i ponekad se odjednom sruše mrtvi, jer im je srce prijevremeno otkazalo i tada j njihovo vrijeme isteklo i nemaju ga više. Ti ljudi pretvaraju unutrašnji doživljaj, *'Nemam vremena ističe mi vrijeme'* u jednu fizičku činjenicu. Dok netko, tko naizgled ima svo vrijeme sveta, izgled biološki potpuno drugačije. Sigurno znate izraz, *'Ljepota brda je oduzimala dah – vrijeme s zaustavilo'*. Izraz *'Ljepota brda je oduzimala dah'* je vrlo zanimljiva. Zašto? Kada vrijeme stoji, tad stoji i dah i misli ulaze u mirovanje. A kada se misli umire i kada je svijest apsolutno tiha, tad doživljavamo bezvremenost.

Vrijeme, naime, nije ništa drugo do kretanje misli. Vrijeme je isto što i svako raspoloženje fantazija i svako drugo pokretanje svijesti. Naša svijest zamišlja vrijeme, prenosi ga na mozak i m ga unosimo u metabolizam tijela, u kome se ono manifestire kao starenje. prije nekoliko godin

sam pročitao izvještaj o jednoj grupi rudara, koji su bili zatrpani u rudniku. Samo jedan od njih je imao sat. Da svoje prijatelje ne bi suviše uznemirio, on im je svaka dva sata govorio da je protekao sat. Nakon tjedan dana su bili spašeni i svi su preživjeli, osim rudara sa satom. On je doduše bio u stanju promijeniti kolektivni subjektivni osjećaj za vrijeme, ali samog sebe nije mogao promijeniti. Sve vrijeme je imao samo sat u glavi. Vidite – vrijeme je samo koncept, a ne realnost. Karl Seger piše u predgovoru bestseleru *'Kratka povijest vremena'* Stephena Hawkinga: Stephen Hawking je sebi dao zadatak da shvati duh Božiji i došao je do zaključka da živimo u Univerzumu bez početka, bez kraja, bez vremenskih granica i bez prostornih ograničenja.

Ako pokušate to razumjeti, zamisliti, vidjet ćete da je to nemoguće, jer čovjek ne može niti razumjeti niti vizualizirati nešto što nikada nije počelo. Pretpostavimo da postoji početak i odmah će se pojaviti pitanje, što je bilo prije početka. Ako pretpostavimo da mora postojati kraj, moramo se upitati što će biti nakon kraja. Možemo poći i od toga da Univerzum negdje prestaje i tada odmah moramo postaviti sebi pitanje što dolazi nakon te granice. Kvantna fizika nije samo neobičnija nego što mislimo, ona je neobičnija nego što možemo zamisliti! Naš lingvistički strukturiran, takozvani racionalan i logički način razmišljanja je sustav mišljenja, koji počiva na osjetilnom opažanju univerzuma. A to osjetilno opažanje je netočno. Biti uhvaćen u stisku takve vrste racionalnosti je najgora sudbina, koja može zadesiti ljudsko biće. Ono što Stephen Hawking opisuje je priroda Bića. Ono se ispoljava kroz naš duh, naše tijelo i naša iskustva u životu, ali ga ne možemo dotaći osjetilima. Možemo ga uhvatiti s one strane misli. Međutim, ono ne pripada svijetu misli, već je u praznini između misli, tišini između misli.

Ja jednostavno jesam

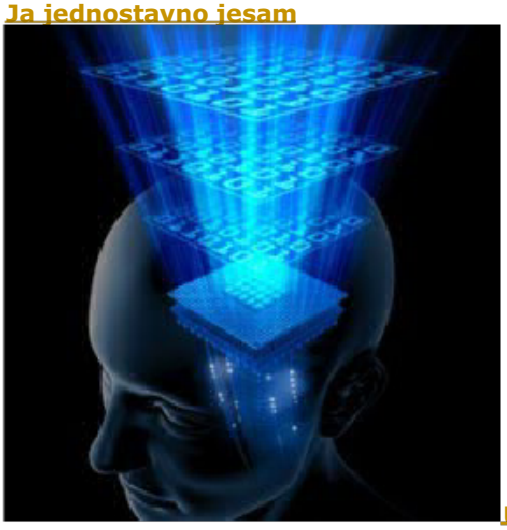

U vezi s tom temom Rumi, veliki mistik Srednjeg Istoka, ima predivnu izjavu. On je rekao: *S one strane ideje o dobru i zlu leži stvarnost – tamo ću te sresti.* Rumi, dakle, doslovno govori o tom JEDNOM polju s one strane misli. Ono se nalazi u praznini između naših misli i mnogi ljudi na primjer dospijevaju tamo tijekom meditacije. Postoje i drugi ljudi, kojima jednostavno pomjeranje pažnje omogućava doživljaj jedinstva promatrača i promatranog. Kada doživimo to jedinstvo između promatrača i promatranog i proces promatranja, spoznajemo da su u stvarnosti oni jedno. To je uobičajeno teško, jer je naše opažanje zamućeno sjećanjima, interpretacijama, klasifikacijama, opisima, definicijama, analizama, evaluacijama i procjenama vrijednosti. U Shiva-sutri, jednom od najstarijih spisa na svijetu, nalazimo izreku: *„Pogledaj svijet svežim očima, pogledaj neki običan predmet, kao da ga vidiš po prvi put".*

Kada pogledamo neki objekt kao po prvi put, tada možemo vidjeti da je u stvari promatrač promatran, da je onaj, koji promatra, u stvari onaj, koji se promatra. Ponekad ljudi čak slučajno prave takva iskustva.

Prije nekoliko godina sam imao pacijenta, koji je na susjednoj kući popravljao antenu. Podigao je jedan kabel, za koji je vjerovao da je baz napona, ali kroz koji je teklo 12000 volti. U trenutku je umro. Kako se umire kada 12000 volti prođe kroz srce? Pokreće se fenomen pod imenom „ventrikularna fibrilacija". Srce fibrilira. On je pao s krova; ali kako je sudbina htjela, pao je na grudi, točno pod kutem, koji je bio potreban da bi se njegovo srce defibriliralo. Potpuno neobična priča, kao da ga je Bog pozvao i odmah zatim promijenio mišljenje. Sve se odigralo za nekoliko sekundi. Čovjek je s mjesta nesreće prevežen u bolnicu i rekao je*: 'moj duh se uvijek iznova vraća u taj otvor.'* Taj incident, taj kratki vremenski interval je nazivao „otvor". *'Što je bilo u tom otvoru?'* Odgovorio je: *'Tamo je bila čista, bezgranična radost. Bila je čista sreća.'* Upitali smo: *'Bili ste svjesni?' 'Oh, da, bio sam potpuno svjestan.'* Upitali smo: *'Čega ste bili svjesni?' 'Bio sam svjestan*

da sam svjestan.' Upitali smo: *'Možete li to preciznije objasniti?'* On je odgovorio: *'Da, to je bilo čisto prisustvo. Jedino, što sam mogao reći je bilo: JA JESAM. Nisam ovo ili ono, jednostavno JESAM. To je bilo iskustvo moje vlastite besmrtnosti, iskustvo vječnosti. Bilo je iskustvo sreće, čiste radosti. Toliko sam ušao u to, da sam shvatio da je sve drugo koncept. I za sva vremena, potpuno i totalno, sam se oslobodio onoga, što ljudi nazivaju strah.'*

Začuđujuće u priči ovog čovjeka je bilo to da je butina na mjestu gdje je struja izašla iz njegovog tijela potpuno izgorjela. Butina je bila ogoljena, sve što se moglo vidjeti bila su rasparane krvne žile i kosti. U bolnici se mislilo da je i njegova glava, kao i noga, spaljena. On je odbijao amputaciju noge, koja bi bila jedina odgovarajuća mjera za takvu vrstu povrede. Rekao je da se uvijek može vratiti u prazninu i to jednostavnom promjenom pažnje. Usmjerio bi pažnju na prazninu i kliznuo u nju. Tamo bi ponovo doživio čistu radost i odatle bi mogao usmjeriti pažnju na nogu, gde je umjesto užasnih bolova osjećao prijatno golicanje. I tako se njegova noga za dvije godine oporavila. Zašto? Zato što je otišao na ono mjesto, iz kojeg priroda kreira. To JEDNO mjesto je u praznini između naših misli. To je nelokalizirani duh, iz kojeg priroda sve rađa. Priroda odlazi na to mjesto, da bi kreirala galaksije, tropske šume ili neku novu misao.

Tko smo mi?

S tim znanjem sada možemo postaviti slijedeće pitanje: Tko smo mi? Jesmo li samo jedan ego, zarobljen u vreći kože i kostiju, ili smo nešto postojanije i obuhvatnije? Riši, vidovnjak, kaže: *'Artefaktom osjetilne interpretacije sami ste sebe ograničili, doslovno ste sveli sebe na svoje tijelo. Ograničili ste se na volumen svoga tijela i raspon jednog života i postavili sebi granice, koje su potpuno konceptualne. Kreirali ste probleme, kao što su rođenje i smrt, radost i bol, točno i pogrešno itd. Ukoliko želimo ostaviti ta ograničenja iza sebe, moramo saznati kakvi smo zaista. I onda shvaćamo da nismo u duhu, već da je duh u nama. Da*

nismo u svijetu, već da je svijet u nama. Tijelo, duh i svijet nam se događaju, jer smo se zainteresirali za to'.

Učenik je jednom upitao učitelja: *'Živimo li u istom svijetu. Čini mi se da ti živiš u potpuno drugom svijetu.'* Učitelj je odgovorio: *'Da, mi živimo u istom svijetu. Jedina je razlika u tome što ti vidiš sebe u svijetu, dok ja čitav svijet vidim u sebi.'*

Pronaći taj dio znači pronaći samo polje. Polje je čist potencijal. Polje nije kontinuum ili model prostorno-vremenskih događaja; polje je čist potencijal. Ono je kontinuum svih mogućih energetskih i informacijskih stadija, koji se kasnije manifestiraju kao prostorno-vremenski događaji. I to polje, želio bih još jednom naglasiti, je pukotina između naših misli. To je pukotina tišine, koja se ne može lokalizirati.

Dok razgovaram s vama, između svake riječi i svake misli se nalazi jedna pukotina. Mogao bih na primjer reći: *´Sada ću napustiti ovaj prostor.`* Ili bih mogao reći: *´Sada ću izuti cipele.`* Ili: *´Ovdje ću popiti vode.`* Između 'ću' i slijedeće riječi se nalazi beskrajno mnogo mogućnosti. Beskrajne mogućnosti između svake pojedinačne riječi. Zamislite: neograničene mogućnosti! Iz tog razloga je to nelokalno polje čistih potencijala. Polje mogućnosti, kontinuum svih mogućih prostorno-vremenskih događaja.

Još jedan primjer za to što ulazi u tu pukotinu i što sve može prouzrokovati. Priča se dogodila jednom mom prijatelju, engleskom antropologu. Radio je na jednoj knjizi o kitovima i u potrazi za jednom određenom vrstom kitova je otputovao u Indoneziju, da bi ih tamo fotografirao. Nakon tri-četiri tjedna uzaludne potrage ispričao je jednom od staraca sela, štotraži. Starac mu je rekao: *„To nije problem. Mi ovdje imamo jednu dvanaestogodišnju devojčicu, koja ti može pribaviti kita."*

Slijedećeg je dana sjeo na plažu s devojčicom i ona je zatvorila oči. Posle otprilike dvanaest minuta antropolog je uz veliko uzbuđenje vidio kako na horizontu izranja kit kakvog je tražio. A tada, kako mi je ispričao, srce mu je počelo lupati brže, jer se kit sve više približavao, dok se najzad nije nasukao uz noge devojčice. Morali su dovedsti ostale seljane, koji bi ponovo vratili kita u more. Moj prijatelj je potražio devojčicu i upitao je: *'Što si uradila? Kako si to uradila?'* Ona je odgovorila: *'Oh, bilo je potpuno jednostavno. Otišla sam na ono mjesto, gdje svi govorimo istim jezikom i zamolila kita da dođe.'*

Kakvo je to mjesto, na kome svi govorimo istim jezikom? To je prostor tišine, neizgovorljiv, uzvišen, još daleko apstraktniji; ali u stvarnosti mi smo to neizgovorljivo, uzvišeno, osjećajno biće. A takozvani materijalni realitet je mali fragment ogromnog, uzvišenog, neizgovorljivog, apstraktnog, osjećajnog bića.

Priča antropologa se nastavila. Slijedećeg dana je pošao s devojčicom na pecanje. Uzeli su čamac, izvezli se i nakon nekoliko minuta devojčica je uronila glavu u vodu i rekla: *'Vozimo deset milja u onom pravcu.'* ili *'vozimo tamo.'* I tamo su našli sve ribe koje su tražili. Moj prijatelj je najzad morao sam isprobati tu tehniku. Zagnjurio je glavu u vodu, dok se gotovo nije udavio, ponovo izronio i rekao: *'Ja nisam ništa čuo.'* A devojčica, ta mala dvanaestogodišnja devojčica, je rekla: *'Upravo u tome je trik, slušati tišinu'.* U tišini je prostor svih mogućnosti.

Htio bh ovdje završiti predavanje citatom Kafke. Kafka je bio vrlo deprimirajući pisac, ali je ovdje dao briljantan opis puta ka prosvetljenju:

Ne moraš napustitisvoju sobu, ostani jednostavno za svojim stolom i osluškuj. Ne moraš čak ni osluškivati, jednostavno čekaj. Ne moraš čak ni čekati, samo postani tih – i svijet će se pred tobom otvoriti; on jednostavno nema drugog izbora.

Hvala vam!